

SATISH KUMAR: "EENVOUDIG
ZIJN IS NET ZO ESSENTIEEL
ALS EENVOUDIG LEVEN."

Als er één iemand is die internemen zijn hele leven ademt, dan is dat wel vredes- en milieuactivist, auteur, uitgever en oprichter van het Schumacher College **Satish Kumar** (85). Van Kumar, die ooit een vredespelgrimstocht van 13.000 kilometer liep, is het boek 'Elegante eenvoud' in een Nederlandse vertaling verschenen. "De mens zal duizenden jaren kunnen blijven voortbestaan als wij mensen lichtvoetig op aarde lopen en een leven van elegante eenvoud leven binnen de eenheid bodem, ziel en samenleving."

Eenvoud is de weg naar duurzaamheid

TEKST WILLEM VREESWIJK

Er zijn boeken die je nooit meer loslaten en je drastisch helpen je eigen richting te bepalen en in te durven slaan. Het werk van Kumar is dat al voor vele duizenden mensen geweest. In dit boek bundelt hij zijn wijsheid, ervaringen en reflectie die hij in vele decennia heeft opgedaan en biedt hij een concreet uitzicht op een beter leven voor mens, dier en planeet. "Een hebzuchtige, consumerende leefwijze buit de zwakkeren en de natuur uit, dat is onvermijdelijk. Als consumenten verspillen we hulpbronnen en onze tijd en energie aan het najagen van dingen die we niet nodig hebben. We stellen hebzucht boven behoefte, glamour boven elegantie en uitbuiting boven behoud. Leven in overvloed produceert afval, vervuiling en armoede", aldus Kumar die hiermee haarfijn aanstipt waarom onze moderne wereld niet sociaal en duurzaam is.

"Eenvoudig leven heeft niets met luiheid of passiviteit te maken", zo

schrijft hij in het voorwoord. "Onze consumerende manier van leven maakt ons juist lui, onbekwaam en passief. We worden afhankelijk van mechanisatie, industrialisering en massaproductie. Het ideaal van elegante eenvoud is verbonden met kunst en handwerk, met het maakproces en met de kunst van goed leven met minder. Eenvoud focust op de kwaliteit van leven en niet op de hoeveelheid materiële dingen."

**"ZOLANG WE GEEN VREDE
SLUITEN MET ONZE PLA-
NEET, ZULLEN INNERLIJKE
VREDE EN WERELDVREDE
ONBEREIKBAAR BLIJVEN"**

Het mooie is dat Kumar altijd een uitweg biedt. En die uitweg is eigenlijk simpel. Eenvoud is de weg. In dit boek schetst hij dan ook een uitgebreid en allesomvattend ideaal van eenvoud. "Ik onderzoek het ideaal van elegante eenvoud op metafysisch en fysiek niveau. Eenvoudig zijn is net zo essentieel als eenvoudig leven. (...) Elegante eenvoud is een spirituele weg en ook een praktische manier van leven. Het is de voorbode van harmonie en onderhoudt het sociale weefsel. Elegante eenvoud behoudt natuurlijke habitats en beschermt culturen en gemeenschappen. Elegante eenvoud zorgt even goed voor het uiterlijk landschap van de ecosfeer als voor het innerlijk landschap van de ziel. Eenvoud leidt tot duurzaamheid. Technologische innovaties alleen zijn niet genoeg. We zullen onze huizen, onze werkplekken en onze levens moeten vereenvoudigen. Zo creëren we een duurzamere wereld, nu en voor altijd."

Volgens Kumar is eenvoud ook de weg naar spiritualiteit. "Alle tempels,

kerken, moskeeën en heilige boeken samen zullen ons niet kunnen helpen als we niet ook eenvoudig denken en onszelf bevrijden van de last van angst, woede, ego en hebzucht. Met uiterlijke en innerlijke eenvoud kunnen we geestelijk vervuld leven in een stabiel milieu en een sociaal rechtvaardige wereld. Elegante eenvoud is net zo goed een wereldbeeld als een leefwijze. Hierover gaat dit boek.”

IDEALISME VERSUS REALISME

Kumar krijgt af en toe het verwijt dat zijn visie te idealistisch is. Zijn antwoord is steevast: “Je mag me gerust een idealist noemen. Ja, ik ben een idealist. Maar nu vraag ik jou: wat hebben de realisten bereikt? Oorlogen? Armoede? Klimaatverandering? De realisten zijn al veel te lang aan de macht. Laten we de idealisten een kans geven.”

Dat idealisme zat er bij Kumar al vroeg in. Op achttienjarige leeftijd,

toen hij nog monnik was, vroeg zijn leermeester Vinoba Bhave, een volgeling van Gandhi, hem om mee te helpen met de Land Gift Movement in India, een vrijwillige landhervormingsbeweging. Bhave vroeg grootgrondbezitters namelijk om een zesde deel van hun land vrijwillig te geven aan de armen. Als een zesde deel van het land van India werd verdeeld onder de landloze landarbeiders, dan zou iedereen in zijn eigen levensonderhoud kunnen voorzien. “Maar dat is toch te idealistisch”, protesteerde de jonge Kumar. “Mensen zullen hiertegen protesteren en denken: dit is mijn land, ik heb het van mijn ouders geërfd, dus waarom zou ik het weggeven?” Bhave antwoordde: “Hoe kan iemand het land bezitten. Het is eigendom van de natuur. Hoe kun je de lucht bezitten? Is iemand de eigenaar van water? Zijn de zonnestralen van iemand? We kunnen niet claimen dat we de eigenaar van de natuur en

de basale elementen van het leven zijn, maar we kunnen wel met hen samenleven. Maar hoe dan ook, als we het land niet delen, dan zullen de armen en bezitlozen dit niet blijven accepteren. Zitten we te wachten op een gewelddadige revolutie? Is het niet beter om de verandering op een verstandige, rationele en vredige manier tot stand te brengen?”

En het werkte. Tussen 1951 en 1971 werden meer dan anderhalf miljoen hectare land op soortgelijke wijze aan Bhave gedoneerd die hiervoor meer dan 160.000 kilometer door India had gewandeld. Dit was sociaal activisme op zijn best. Het laat ook zien wat sociaal activisme voor elkaar kan krijgen en hoe noodzakelijk het is, misschien wel juist in deze tijd.

ZET THEE, STOP OORLOG!

En dat Kumar sociaal activisme praktiseert, mag een understatement genoemd worden. Zo is hij sinds 1973

*Satish Kumar in 2019 op tachtigjarige leeftijd op pelgrimstocht in Transsylvanië.
Foto: Jerome Breton*

hoofddirecteur van Resurgence & Ecologist, een magazine over ecologie, sociale kwesties en spirituele waarden. In 1991 richtte hij het Schumacher College op in Engeland, waar inmiddels ruim 15.000 studenten over de hele wereld een vernieuwende opleiding volgde op het snijvlak van spiritualiteit, natuur en economie. Hij werd geboren in India en trad op negenjarige leeftijd toe tot de orde van de Jain-monniken, een orde die geweldloosheid omarmt. Op zijn achttiende werd Kumar een leerling van Bhavé, die hem ervan wist te overtuigen dat niet het klooster zijn bestemming was maar de wereld. Toen Kumar 26 jaar was, las hij in de krant dat de beroemde filosoof Bertrand Russell, die op dat moment negentig jaar oud was, naar de gevangenis was gestuurd wegens protest tegen de nucleaire wapenwedloop. Dit inspireerde Kumar tot een drastische daad; hij besloot, samen met zijn vriend E.P. Menon, een 'pelgrimstocht voor de vrede' te gaan houden. Het werd een bedevaarttocht van bijna 13.000 kilometer zonder een cent op zak naar de vier regeringsleiders die toen over kernwapens beschikten.

Als eerste staken ze de grens met Pakistan over, met wie India toen in oorlog was. Een jonge Pakistaan, die van hun vrede-tocht had gehoord, stond hen enthousiast op te wachten. Hij zei dat hij ook vrede wilde, omarmde de twee pelgrims en zei dat hij niet begreep waarom er oorlog gevoerd moest worden. De jonge Kumar was verheugd over zijn wijze reactie en zei: "Kwaad denken zal nooit vrede brengen. Als we als Indiërs gaan, ontmoeten we Pakistan, Russen of Amerikanen. Als we als hindoes gaan, ontmoeten we moslims, christenen, boeddhisten en joden. Als we als volgelingen van Gandhi gaan, ontmoeten we kapitalisten, communisten of socialisten. Dit zijn allemaal labels die ons van elkaar scheiden. Ik wil niet als Indiër, hindoe of volgeling van Gandhi gaan. Ik wil gewoon als mens gaan, dan kom ik waarheen ik ook ga andere mensen tegen en dan kan ik met iedereen vriendschap sluiten. Wanneer we

"ALS DE KENNIS VAN ONS THUIS ONTBREEKT, HOE KUN JE HET DAN MANAGEN?"

als mensen komen, dan ontmoeten we mensen."

Tijdens hun vrede-tocht die ruim twee jaar in beslag nam, moesten ze drie dagen in de gevangenis doorbrengen. Tijdens een virtuele chat fire in 2021 vertelde hij aan de activators van het New Financial Forum: "In Georgië ontmoette ik een oude vrouw. Ik vertelde haar dat ik een vrede-tocht maakte en onderweg de wereldleiders een bezoek bracht. Zij bracht ons naar de theefabriek waar ze werkte en gaf mij vier theebuideltjes mee die zij theezakjes vol liefde noemde en verzocht me of ik dit aan de vier wereldleiders wilde overhandigen. 'Vertel ze dat dit geen gewone thee is, maar vrede-thee. En mocht het gekke idee om op de kernbomknop te drukken ooit in u opkomen, tel dan alstublieft even tot tien en drink een vers kopje van deze vrede-thee. Dat geeft u even de tijd om te bedenken dat uw kernwapens niet alleen vijanden zullen doden, maar alle mannen, vrouwen, kinderen, bossen, vogels, meren, oftewel al het leven. Dus denkt u nog een keer goed na en druk niet op die knop'."

Kumar slaagde erin de theebuideltjes aan de machthebbers van Rusland, Engeland en de Verenigde Staten te overhandigen, in Frankrijk lukte dit niet. "De president weigerde me te ontvangen. Ik nam plaats voor de ingang van zijn residentie en weigerde te vertrekken. Uiteindelijk werd ik opgepakt en in de gevangenis gezet. Ze wisten niet wat ze met me aan moesten. Na drie dagen heeft de hoofdcommissaris van Parijs mij beloofd het theebui-

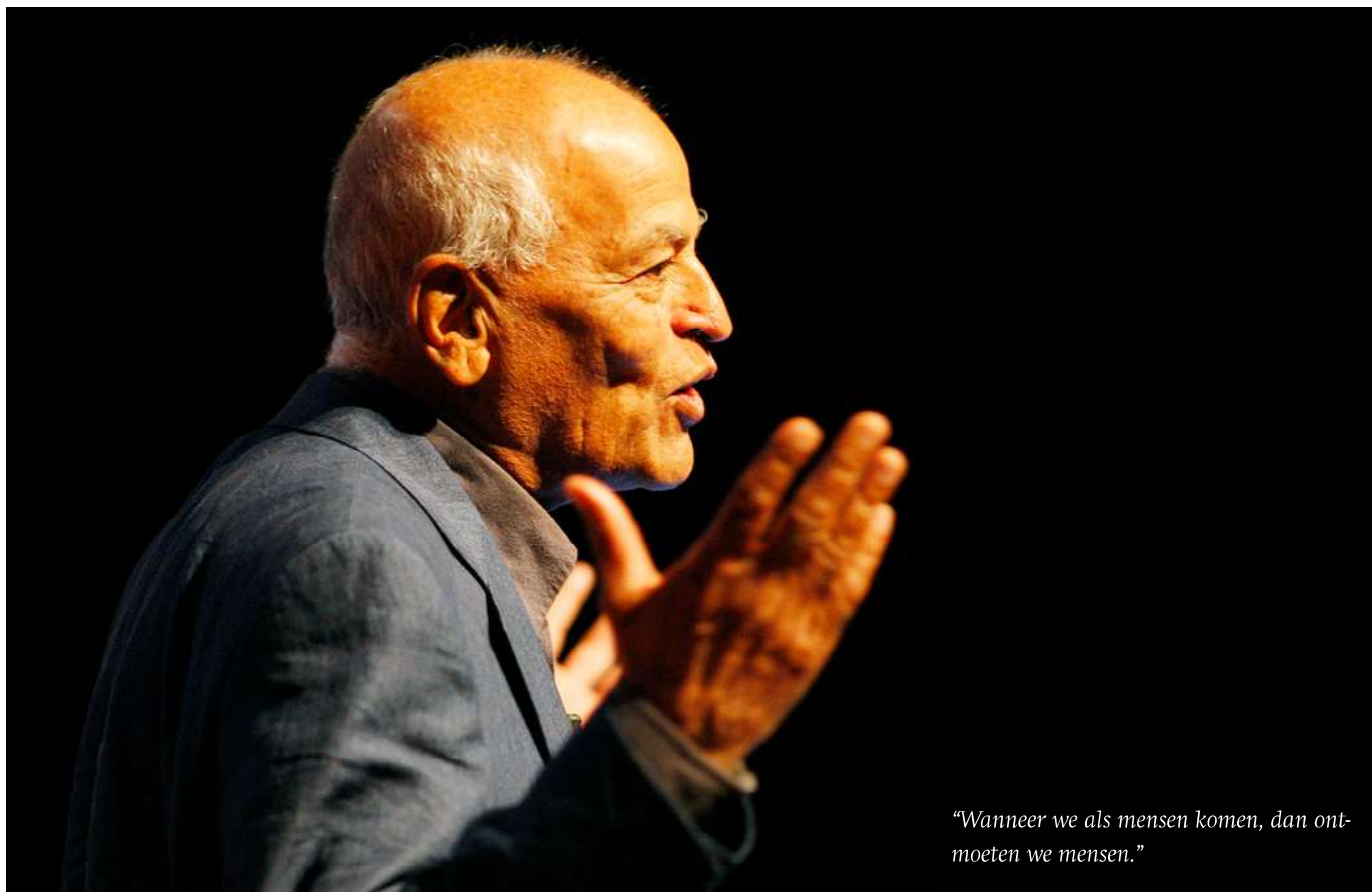
deltje persoonlijk aan de president te overhandigen, wel met de voorwaarde dat ik zo snel mijn voeten me konden dragen Frankrijk moest verlaten", aldus Kumar tijdens de digitale chatfire.

En zo lezen we in zijn boek: "We deden ons best om goede ambassadeurs voor de arbeiders van de theefabriek aan de Zwarte Zee te zijn en deze krachtige vrede-thee werkt nog steeds door. Er zijn nog altijd geen kernwapens gebruikt en hopelijk zal dit zo blijven. Maar de bommen liggen er nog wel en zolang ze er zijn zal ik actie blijven voeren voor ontwapening. Dat is mijn belofte als vredesactivist."

In het boek wordt ook de ontmoeting met Bertrand Russell beschreven. "Dat was een moment van grote vreugde en inspiratie. Na ons lange gesprek en de vele verhalen over onze avonturen, bood Lord Russell ons thee met cake aan terwijl hij zei: 'Zet thee, stop oorlog!'"

EENVOUDIG LEVEN

Tijdens zijn tocht van 13.000 kilometer werd Kumar zich ervan bewust dat hij gedragen wordt door de aarde, wordt gevoed door de natuur, onderhouden door rivieren, bossen, bloemen en wildernis. "Zolang we geen vrede sluiten met onze planeet, zullen innerlijke vrede en wereldvrede onbereikbaar blijven. (...) Een fundamenteel gegeven, is dat we leven op een planeet met beperkte voorraden en dat we het ons daarom niet kunnen veroorloven om onbeperkt te consumeren, vervuilen en verspillen. Eenvoudig leven is een voorwaarde voor vrede. Ook al was er geen gebrek aan hulpbronnen en grondstoffen, dan nog is voortdurende economische groei een last omdat het onnodig veel rommel en overbodige spullen produceert. Mensen noemen dit een hoge levensstandaard en voeren oorlog om hem te beschermen. In werkelijkheid is dit een oorlogseconomie en een groot obstakel voor een gelukkig, prettig, vreedig en vrij leven. Daarom is eenvoudig leven ook een voorwaarde voor een spiritueel leven."

“Wanneer we als mensen komen, dan ontmoeten we mensen.”

Voor Kumar is het evident dat eenvoud begint in de kindertijd. “Een kind is als een zaadje. Met de juiste voorwaarden heeft het zaadje de potentie om dat wat het in zich draagt ook daadwerkelijk te worden. Een eikel wordt een eik, een appelzaadje een appelboom. Het is niet de taak van een tuinman, een boswachter of boer om van een eik een es te maken, of van een appel een peer. Zo ook dienen leraren, als een kind naar school gaat, de kwaliteiten van een kind te herkennen: is dit kind een appel of een peer? Jammer genoeg observeren leraren in onze hedendaagse scholen nog zelden de kwaliteiten van een kind. Kinderen moeten in een economisch systeem passen. Kinderen moeten worden wat de economie vraagt. (...) Maar in een ideaal en goed onderwijssysteem hoeven kinderen zich niet aan te passen aan de economie, hierin wordt de economie juist aangepast aan het kind. Bovendien horen kinderen zich voor te kunnen bereiden op een vervullend en gelukkig leven.”

BETROKKEN

Kumar is al jaren betrokken bij de stichting New Financial Forum. Het idee om de stichting New Financial Forum op te richten, ontstond in 2010 tijdens een congres waarbij Kumar een van de sprekers was. Zo’n 500 deelnemers zaten op het puntje van hun stoel. Hij legde on-

der meer uit dat we de oude definitie van economie weer zouden moeten omarmen. “Het woord ‘economie’ stamt af van de Griekse woorden ‘oikos’ en ‘nomos’. ‘Oikos’ betekent huis, in de zin van familie, leefomgeving, dorp, land, wereld. ‘Nomos’ betekent regels. De economie is niets meer of minder dan het management van de wereld. De economie is echter onlosmakelijk verbonden met ecologie (kennis van ons thuis). Als de kennis van ons thuis ontbreekt, hoe kun je het dan managen?”

Samen met organisatoren Ivo Valkenburg en Lili Baumann wandelden we in 2019 een week lang met Satish Kumar, zijn vrouw en zo’n dertig alumni van het Schumacher College in de bergen van Transsylvanië. Begin 2021 opende Kumar een nieuw hoofdstuk van het New Financial Forum waarbij het Forum inspiratie koppelt aan een academy en een netwerk van activators. Satish Kumar is nog altijd een zeer belangrijke inspiratiebron van de stichting New Financial Forum. ■

**“VOORTDURENDE
ECONOMISCHE GROEI IS
OOK EEN LAST OMDAT HET
ONNODIG VEEL ROMMEL
EN OVERBODIGE SPULLEN
PRODUCEERT”**